

ქალი - ქართული კულტურულ-სოციალური და რელიგიური იდენტობის სახე (ეთნოგრაფიული მასალების მიხედვით)

დავით შავიანიძე

აკაკი წიგნების სახელმწიფო უნივერსიტეტის და ქუთაისის უნივერსიტეტის ასოციირებული პროფესორი, ეთნოლოგი

ქალი, დედა-ქალი საქართველოში კულტურულ-სოციალური და რელიგიური იდენტობის სახეა, ეთნიკურ-კულტურული იდენტობის მესაფუძველია. ქალის მიერ შექმნილი, აღნიშნული სინამდვილე საფუძვლიანად გაამყარა ქრისტიანულმა მართლმადიდებელმა ხელივამ.

სამსჯედოდ გამოცანილი საკითხის შესახებ ახსებული საინტერესო მონაცემების, ეთნოლოგიური კვლევების და ჩვენი ეთნოგრაფიული მასალების ანალიზით იჩვენება: **ა.** ქრისტიანობა-სა და ქართულ მსოფლალქმაში კაცის/ადამიანების, ქალის და კაცის თანასწორობების (ქალისა და მამაკაცის უფლის მიერ თანასწორობა ქართულმა ენამაც ასახა გეგმიებით: დედა-კაცი, მამა-კაცი [გ. ფუტკაჩაძე, <https://ortakfikir.com/webstore/160220180726421.pdf>]), ქალისგან სახაზებისეული ხრევის უბიწოდ (/სულისა და სხეულის სიწმინდე) მსახულების შესახებ; ქალის ხადხუი ხწმენა-წაჩმოდგენების მთავარ ფიგურანტად ყოფნის შესახებ. **ბ.** მდევში/დედაკაცი უფლის მიერ ჩადებული, ხწმენიანობის, სიმტკიცე-სამართლიანობის კოდი ეხოვნული მისიის მაგახებელი ქალობის უზუნვედმყოფელია; **გ.** „ნანას კუღის“ გავდენა მიღებული, „ცხოვებისეული სატიდრაო ქვის“ აწევა-გახების უნახის მზიდელი, „ქრისტიანი“ (გეგმინი გახდა კონფესიულობისა, მართებული ცხოვებისეული გზის აღმნიშვნელია) შვიდი ქალისთვის, „უბიწო ლიხსებიანი“ დედობა, ძიძობის მისია „უფლისგან ბოძებული მადლი“ იყო.

სახეზეა, იჩვენება ქართული ეთნოგრაფიული გამოვლინებად, ცხოვების გზადიციულ-ჰუმანურ წესად აღიარებული (საოჯახო საქმიანობაში ქალის ასაკის და სქესის შესაბამისი დასაქმება; შუშანიკისგან, ფებონიასგან, სანათასგან საკუთივ და ნებით მიღებული გადაწყვეტილება; „კეხასთან“ ზიარებული, სახლობის მაწალმართებული/სახეყელი/ხელი/დედაბოძი ქალისგან უღლის გახება ...) და ჩვენთვისაც მიუღებელი შემთხვევების (დაქვჩივებული ქალის, სუხვილის მიუხედავად მზიდზე გათხოვების „მუდამ ცუდად მისადახებელი“; ეთიული შემთხვევები; ქალის ნების გაუთვარისწინებდად, მშობლის გადაწყვეტილებით გათხოვების ახც ეთიული შემთხვევები; აკვანში დანიშვნა და ამ ნიშნობის ჩათვლა აუცილებელი ქოხწინების პირობად ...) შესახებ. **ჩვენი დამოკიდებულება:** გზადიციული ცხოვების ამსახველი სინამდვილე დღეს იდენტობისეული შიხამშია შეფუთული და უფლებების ხლვევადაცაა აღიარებული. აღნიშნულის მიუხედავად ქალი ახეხებდა, ახეხებს თავისთვის დაწესებული თვითშეზღუდვით შეიენაჩრუნოს „ლიხსებიანი „მე“ და დავკითხუდიყო, დაიგვიხოს ღვთისმშობლის გატოდებლობით.

კულტურულ-სოციალური და რელიგიური იდენტობის სახე ქალის გზადიციული, ყოფითი-კულტურული ცხოვების წესი ქართულ სინამდვილეში ქრისტესმიეხად დადგენილის იდენტუხია.

საკვანძო სიგყვები: ქალი, დედა-ქალი საქართველოში კულტურულ-სოციალური და რელიგიური იდენტობის სახე; ქალი, შვიდი ქალი საქართველოში ეთნიკურ-კულტურული იდენტობის მესაფუძველი; ეთნიკურ-კულტურული სინამდვილე; ქრისტიანულმა მართლმადიდებელი ხელივამ; სიმტკიცე-სამართლიანობის კოდი; ქალობის ეხოვნული მისია; ქალის ცხოვების წესი ქართულ სინამდვილეში ქრისტესმიეხად დადგენილის იდენტუხია.

ეთნოგრაფიული მასალა: „ღვთისმშობელი ზეციურია, ქალი კი მიწიერი სინამდვილეა, სულიერ-ზნეობრივი შემავსებელია ერთობის. წყალობაა, ღმერთის თანხმობაა ქალი“; „ღვთისმშობელმა იესო შვა, მიწიერი ქალი კი შობს და უნდა აღზარდოს ქვეყნისთვის მებრძოლი, მისი მოყვარე ქალ-ვაჟები. ეს მოვალეობა-შინაარსი ქალს აბედნიერებდა, თავის ადგილს არგუნებდა, ანარჩუნებინებდა. კაცს თუ პიროვნება იყო, მუდამ დანახული, აღიარებული და დაფასებული ჰქონდა ქალის ღვანლი. ასე რომ გასაკვირი არაა ქართველობაში დედის, ქალის კულტი“ (მთხრობელები: ზ. ჭკადუა. ლახამულა. 2017. ლ ბოქორიშვილი. თელავი 2016).

მსჯელობის დროს შევეხებით: **ა.** ქალობის არსის და მისი თანხვედრილობის საკითხს ქართულ ტრადიციულ ცხოვრებასა და მართლმადიდებლობაში; **ბ.** მდედრში/დედაკაცი ჩადებული ეროვნული მისიის კოდს, შინაარსს.

თეზისი: საქართველოში ქალის ცხოვრება ტრადიციით იყო განსაზღვრული. ქალობის შინაარსი დროით გამოცდილი ცხოვრებით და ქრისტესმიერად დადგენილი წესის სადა-რია.

ქალი „ანგელოზისებრი ღირსება“, „მინიერი ღვთისმშობლი“: ცნობილია ქართული ენის უძველეს ლექსიკურ ფენაში ასახული, ქართველურ მითოლოგიაში დადასტურებული, ქალისა და მამაკაცის თანასწორობის შესახებ. აღნიშნულია, რომ ქალისა და მამაკაცის თანასწორობის იდეა, ქართული ენის უძველეს ლექსიკურ ფენაშივეა ასახული და გამოვლენილია ქართველურ მითოლოგიაშიც; კერძოდ, საქართველოს ყველა კუთხეში გამოჩენილი ადგილი უჭირავს ქალღმერთსა და „ადგილის დედას“ (http://putkaradze.blogspot.com/2017/03/blog-post_27.html). ქალის „ანგელოზისებრი ღირსებად“, „მინიერ ღვთისმშობლად“ აღიარების უარავი მასალა მოიპოვება ქართულ ეთნოგრაფიულ ყოფაში: „ქალი ხარ და მჭდომარეს შეგიძლია ხსოვნის შეთვლა. ფუძის ლოცვის დროს, ფუძის ანგელოზი ქალი არ დაისწრებდა კაცს. ანუ, ქალი „კერას“, ზეციურის მსგავსი მფარველია, ღირსებაა“ (მთხრობელი ტ. კვიციანი, ბეჩო, დოლასვიფი. 2015); „ხელი“ მინიერი ღვთისმშობლის, ქალის, დედა ქალის, დიასახლისის სახელია. როგორც ფუტკარს ყავს თავისი დედა ფუტკარი, ისე ჰყავს ადამიანთა სახლობასაც „ხელი“, ანუ ღვთაებრივი ნების მატარებელი ქალი, დედა, სული, პატიოსნება“ (მთხრობელი, ჟ. კაციტაძე. ოკრიბა, ჭყეპი. 2008); „სახლობას თავის „მათაფლებელი“, ანუ ტკბილი კეთილდღეობის უზრუნველმყოფელ-შემნარჩუნებელი, სინდისი, ღვთისმშობელს გატოლებული დიხსალი ჰყავს“ (მთხრობელი, ევტეხ (ტიხო) ონიანი. ეახუნდერის თემი, ჩუკულეში. 2013).

ბიბლია გვიხსნის შვილობის არსს. შვილი უნდა იყო სინათლე ქვეშარიტი, რომელიც წუთისოფლად მომსვლელ ყველა ადამიანს უნათებს [იოანე 1:9]; აჰა, მემკვიდრეობა უფლისაგან – შვილები, გასამრჯელო – მუცლის ნაყოფი [ფსალმუნი 126:3] (<https://qtv.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98/%E1%83%A0%E1%83%A9%E1%83%94%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98/11-%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%97%E1%83%AE%E1%83%95%E1%83%90-%E1%83%A5%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%A8%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%94/> დადასტურება 19.07.2021).

ზუსტად იგივე დასტურდება შვილის სოციალურ-კულტურულ შინაარსთან დაკავშირებით საქართველოს ყველა ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ ერთეულში. „შვილი ადამიანებს ეძლევათ ღმერთისგან. ამიტომ მემკვიდრე უნდა აღზარდო ქვეყნის და მტრისაც წინაშე მოყვარული მისიის მატარებლად და არა „ჩემებურად“, „როგორც შევძელი“ მიდგომით“. საქართველოში ყველგან გეტყვიან, რომ მშობელი ხარობს, „თუ მართლა შვილი, ანუ ყველა-სთვის ნათელი კვალი, მხარი აღზარდა“; „შვილი ღვთის ნებით გაჩენილია მისსავე სახედ. ამიტომ შენ უნდა აღზარდო, ქვეყანას როგორც გამოადგება, წინაპრის კვალზე, უფლის რწმენით. შეასრულებ მისიას აღზრდი შვილს სწორად? საზღაურს აბრუნებ შენ, როგორც შვილი და, როგორც შვილის აღმზრდელი“.

მდრ., ქრისტიანული: „შენ ძე ხარ ჩემი, დღეს გშობე შენ [ფსალმუნები 2:7] (<https://mybible.ge/gvtis-shvilebi/> დადასტურება 19.07.2021) და ხალხურ ტრადიციული - „ღვთის შვილი“.

საქართველოს ყველა კუთხეში ხაზგასმით გეტყვიან ქალის მეტი პასუხისმგებლობის შესახებ. ერთხელ უკვე ვწერდით და აქაც შევნიშნავთ, რომ ქართველოში **ქალი „წუღია“, „ქალიშვილი“, „მანდილოსანი დედაკაცია“. წუღი ქალის, ქალიშვილის და მანდილოსანი დედაკაცის**

1 გასაზიარებელი შეხედულებით, ტერმინი გარდა კონფესიურობისა, მართებული ცხოვრებისეული გზის აღმნიშვნელია

იღენჭუხია „შვიდ ქაღიც“. შვიდ ქაღიცის მთავარი განმსაზღვრელიც „სოფელ-ქვეყნის და სახლობის ბუჩქობასთან ერთად უბინო, „ხოცის აუყოლები“ მანდილიანობაა, „გაუდანძლავი ღიხსებიანობის“ აღმნიშვნელია და ახა მხოლოდ დეფლოხაციურ მდგომარეობის. ეთნოგრაფიული მასალა: „შვილი წმინდა ქალია, შვილ ქალობა ადამიანობის მწვერვალობაა“ (მთხრობელი, გ. არუთინოვი. თელავი. 2017); „შვილ ქალი ღვთისმშობლის მსგავსი უბინოა, მიწაა, საყრდენია შენი და სახლობის“ (მთხრობელი, ფ. ფიცხელაური, ყაზბეგი 2017); „ქალობა შინაარსია და არა ფიზიკურობა. სუფთა, კეთილით სავსეობის მდგომარეობაა“ (მთხრობელი, რ. რომანაძე. აჭყვისთავი. 2015); „ქალობა სიყვარულის, სიკეთის მაზეიმებელი მოცემულობაა და არა მართო სხეული“ (ლ. გოლეტიანი. ლეჩხუმი, ნაკურალეში, 2017); „ქალობა სიცოცხლის მშობლობა, ცხოვრების სანთელ-საკმეველობაა, დედაობაა, შვილობაა. არსია და არა მხოლოდ სხეული“ (მთხრობელი, ნ. კბილაძე. ნიკორწმინდა. 2005); „ქალობა უფლისმიერი სიკეთეა, ფიზიკურს არ აყოლილი სუფთა ღირსებაა“ (მთხრობელი, მთვ. სიჭინავა. ნოღა. 2014); „ქალობა წმიდაობაა, ზნეობიანი პასუხისმგებლობაა. უბინო ქალის დედაობა, საამაყო“ (მთხრობელი, ფ. გოგოლაშვილი. ოზურგეთი. 2007); „ქალობა, დედაობა ნიშნავს იყო გმირი, სამოთხისკენ გზის მკაფველი უბინოებით“ (მთხრობელი, ელდ. დვალისვილი. სულორი. 2015); „ქალობა მისიაა ღიხსებიანობის“ (მთხრობელი დ. ღვაჩლიანი. უშგული. 1998); „ქალიშვილი ხორციელებას, საკუთარის წინ დაყენებას არ ნიშნავს. ქალობა ძალაა ღვთიური, ღირსებაა“ (მთხრობელი, ც. კაჭარავა. ნოღოხაში. 2000წ).

„სულის სინმინდე, თავისთავად უპირისპირდება ხორცის უწმინდურობას. აქედან ბუნებრივად გამომდინარეობს დასკვნა, რომ ადამიანი თავისი არსებით შედგენილია ორი ხარისხობრივად საპირისპირო სუბსტრატისაგან, წმინდისა და უწმინდურისაგან, რომელთაგან პირველი, სული, - ციური საწყისიდან მომდინარეობს, ხოლო მეორე, ხორციელეობა მიწას განეკუთვნება. თავის მხრივ ეს დაპირისპირებანი ემთხვევა ციურსა და მიწიერს, ხოლო ეს უკანასკნელი კი კეთილისა და ბოროტის ზოგიერთ ასპექტს“ (ირ. სურგულაძე, 2002). ამ აღნიშნულ სინამდვილეს ქართველმა ქალმა შეუნივთა, წესად იქცია „ხორცის, „მე“-ს მიუდევნელი უბინო“ ცხოვრების შინაარსი. ქრისტიანულ-მართლმადიდებლური რელიგიით უბინოება სულისა და სხეულის სინმინდეა. სიძვა დამარცხდება მუდმივი სიფხიზლით, თავის დამდაბლებით, სხეულის სულისადმი დამონებით (<http://martlmadideblob-a.ge/mogvatseoba26.html>). წმინდა მღვდელთმთავარი ტიხონ ზადონელის სწავლებით: „... ღვთის წინაშე ხარ, ის ყველგან გხედავს და უყურებს შენს საქმეებს, სიტყვებსა და აზრებს. როგორ გაბედავ ღვთის წინაშე შესცოდო და თავი შეიბილწო? გაფრთხილდი, არა მხოლოდ საქმით, არამედ აზრითაც არ შესცოდო“. **მაგალითისთვის:** ფებრონიამ, მორწმუნემ და უფლისთვის თავშენიერულმა ქალმა, მიუხვდა რა ზრახვას მიწიერ ხელმწიფეს, აშოტ კურაპალატს კარები ცხვირში მიახეთქა, ზნეობრიობისკენ მოუწოდა, „სიძვის დიაცია“ კი მომავლის უღირსებობას გადაარჩინა; ჩვეულებრივი რიგითი ადამიანი იყო გურიის სოფელ ბახვის მკვიდრი „სასტიკი დედა“, რომელმაც სახლს წაუკიდა ცეცხლი, რადგან დაღუპა ხუთი თათარი და საკუთარი ქალი შვილი („ძალიან ლამაზი ციცი, თლა ბაღანე ქალი“), რომლისთვისაც საკუთარ „ქუხნა სახლში“ ღირსება აუნდა აეხადათ. ხალხისგან დედის (დედას აღარ უნდოდა ღირსება აყრილი შვილი; აღარ უნდოდა ღირსება აყრილი შვილის დედაობა), გასამართლება იმით დამთავრდა, რომ „სასტიკი“ უწოდა (ე. ნიკოლაიშვილი, 2019გვ. 11).

ქალის სათემო, საქვეყნო-საზოგადო ფუნქცია: ეთნიკურ-კულტურულობის ბურჯად აღიარებული ქალის->ქალობის მაგალითებად შეიძლება დავასახელოთ: შუშანიკი, ფებრონია, თამარი, ქეთევან დედოფალი. მწერლობამ ლელას, სანათას, მელანოს და სხვათა სახით შემოგვინახა ღვანლით და არსობით წმიდა სახეები ქართველი ქალისა. მსოფლიო ისტორიამ არ იცის სხვა პრეცედენტი ქალის მეფობისა ვიდრე თამარ მეფემდე. მსოფლიო ისტორიაში პირველია პარლამენტარიზმის პრეცედენტი თამარის დროს. მან პირველმა

1 შდრ.: შესცოდეს მას, მისმა ბინიერმა შვილებმა. გარყვნილი და გზასაცდენილი მოდგმაა ის! [მეორე რჯული 32:5] (<https://mybible.ge/gvtis-shvilebi/> დადასტურება 19.07.2021).

გააუქმა სიკვდილით დასჯა. უამრავი წინააღმდეგობა დაძლია ქართველმა მეფე ქალმა და ქვეყანა მაშინდელი მსოფლიოს ზესახელმწიფოდ აქცია; ქაჯეთის ციხეში გამომწყვდეული ნესტანი არად დაგიდევს მის შესაძლო ვერ გამეფებას. არა თავის, არამედ სამშობლოს გადარჩენას თხოვს გმირ სატრფოს, რომ „მიმართოს ინდოეთს და არგოს რა მათ სამშობლოს“; სანათა აღარ იტირებს საკუთარ შვიდ შვილს და ქმარს, თუ მტერზე გაიმარჯვებს ქართველობა; ლელა ბაჩლელი მზადაა თავად იძიოს შური მტერზე; ისტორიული პირი მარიამ დედოფალი ანთებულ სანთლად დაგვიტოვა აკაკი წერეთელმა თავის მოთხრობა „ბაში-არუკში“. სწორედ მან, ქალმა გადააწყვეტინა ფრიად ძნელი საბჭო საქმე მეუღლეს შემოაბრძანა რა თათბირობაზე წმინდა გიორგის ხატი სიტყვებით: „ღმერთმა კეთილად დააგვირგვინოს ეგ თქვენი ქრისტიანული განზრახვა და ეს იყოს თქვენი წინამძღოლი!“; ჩვენი ქვეყნის გადარჩენის ერთი მიზეზი ქალის მიზნთან-გულიანი ქმედებააო, დაგვიბარა აკაკი წერეთელმა, გაგვიმხილა რა სიმდიდრეზე, ოქროზე გაუყიდველი მელანოს ვაჟკაცობით გაკვირვებული აბდუშაჰილის ფიქრი: „აი, სად ყოფილა ქალი! კიდევ ეს არის, რომ ამდენი ხანია ქართველები გვიმკლავდებიანო!“. **ეთნოგრაფიული მასალა:** „ცხოვრების საქვეყნო-სამტერ-მოყვრო წესი მაშინ იცი, როცა ჯერ საზოგადო გტკივა და მერე შენი. ეს უფლებიანობის ცოდნაა“ (მთხრობელები: თ. ბიბილეიშვილი, ლ. ბოჭორიშვილი. ოკრიბა, ორპირი. 1997).

მართასა და მარიამის მაგალითზე შეიძლება ითქვას, რომ მაცხოვრისათვის ქალის ფუნქციები მხოლოდ საოჯახო საქმიანობით არ შემოიფარგლება. პირიქით, იგი საქციელს უწონებს მარიამს, რომელმაც სამზარეულოში ფუსფუსს იესოს მოსმენა არჩია. ეს მაგალითი ნამდვილად ასახავს ქალის ცხოვრების ორ სხვადასხვა მოდელს, ორ არსებულ პოტენციალს ქალში. 1. ქალი დაკავებული სასულიერო საქმიანობით; 2. ქალი დაკავებული საოჯახო ზრუნვით (<http://feminism-boell.org/index.php/ka/2015/09/20/kalisa-da-kacis-tanascorobis-sakitxi-martlmadidebluri-teologiis-mixedvit>).

ეთნოგრაფიული მასალებიც ადასტურებენ, რომ „ქალის ფუნქცია მდგომარეობდა საერო-საქვეყნო მსახურების „საჯილდაო ქვის“ ანევაში, ანუ **ქალს მესამე, სათემო, საქვეყნო-საზოგადო ფუნქციაც ჰქონდა**“. ირკვევა ქალის მახვზად, ჩვეულებით სამართალში განმსჯელად ყოფნის, ქალის საკუთარი ნებით მოსისხლე გვარში გათხოვების და ასე საგვარო თემების შემრიგებლის ფუნქციის შესახებ; ირკვევა, რომ „ქართულში ქალი დედისიმედი, დედური ძალების სახე, ზღურბლის ჯვრის გადამსახველია“: „ქალისგან ქალობის მოლოდინი იყო დიდი. გვქონდა ქართველებს ქალის სახელად **-დედისიმედი**. დედისიმედობა ქალისგან საკუთარი, „მთავარი თავი სახლის“ და „თავი სახლის“/მამის სახლი ზღურბლის მაძლიერებელი ჯვრის ტარებას ნიშნავდა. გაამართლებდი ამ იმედს და იქნებოდი დალოცვილქალი“ (მთხრობელი, ალ. ვიბლიანი. ტანძია. 2019); „დედა უმღეროდა აკვანში მძინარე ყრმას და მასში ზრდიდა მართლს, სიკეთეს, ფასეულობებს. ანუ, დიხსალი/დიასახლისი მართო საშინაო საქმის, ხელსაქმის მკეთებელი არაა. იგი ცხოვრების წარმართველია, შვილის ქუდოსნად მზრდელია, მეუღლის, თავის და მამის სახლობის ნევრთა ქუდის დამხურავად მზრდელია“ (მთხრობელი, ზ. ჭკადუა, ლახამულა. 2017). **შდრ.**: ქრისტიანობის თანახმად იმედი ერთ-ერთია სამი სათნოებიდან. იმედი, ანუ დადებითი ემოცია დაკავშირებულია სასიკეთო მოლოდინთან და კარგ შედეგთან.

ზუსტად იგივე, რომ ქალები სხვადასხვა პროცესში იღებენ მონაწილეობას; რომ სვანი, ხევსური და ფშაველი ქალის ფუნქცია იყო: შუამავლის უფლება; დაპირისპირებულ მხარეთა მანდილით მომრიგებელობა ირკვევა სპეციალური ლიტერატურიდან (ტ. მარგველაშვილი, 2017. გვ. 127; М. Ковалевский, Т. II, 1925 გვ. 52).

უნდა ითქვას, რომ იყო, გვხვდება მიუღებელი, ვერგასამართლებელი („მუდამ ცუდად მისაძახებელი“ დაქვრივებული ქალის მაზლზე გათხოვების; ქალის ნების გაუთვალისწინებლად, მშობლის გადაწყვეტილებით გათხოვების; აკვანში დანიშვნა და ამ ნიშნო-

1 შევნიშნავთ, რომ ტერმინი „მთავარი თავი სახლი“ პირველად შეგვხვდა სვანეთში

ბის აუცილებელი ქორწინების პირობად აღიარება და სხვა) შემთხვევები. მიუღებელია, ქართული ეთნოფსიქოლოგიის გამოვლინებად, ცხოვრების ტრადიციულ-ჰუმანურ წესად აღიარებული (შუშანიკისგან და ფებრონიასგან, სანათასგან საკუთრივ, ნებით მიღებული ცხოვრების წესი; საოჯახო საქმიანობაში ქალის ასაკის და სქესის შესაბამისი დასაქმება; „კერასთან“ ზიარებული, სახლობის მანაღმარებელი/სარტყელი/ხელი/დედაბოძი ქალისგან საკუთარი ნაწილი უღლის ტარება ...) სინამდვილის უფლებათა რღვევად გამოცხადების ფაქტები.

არ ვამბობთ, რომ საქართველოში არ შეინიშნება მამაკაცთა „აბსოლუტური უფლებიანობის კვალი“, მაგრამ ვერ დავეთანხმებით აღნიშნულისთვის პატრიარქალურის დარქმევას; რომ ქართველები, ქართველური წარმოშობის ხალხები დასაბამიდან უგულბელ-ჰყოფდნენ მატრიარქალური კულტურის ინსტიტუტებს. არ ვფიქრობთ, ფშავ-ხევსურეთის კარგ მცოდნე გ. თევდორაძეს მიაჩნდეს, რომ ქალის მდგომარეობა გათხოვების შემდეგაც არ უნდა იყოს უბინო, უმნიშვნელო. არ მიეწოდებინათ მისთვის საქართველოს ამ ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ ერთეულებში მსგავსი მასალა, მაშინ, როცა დღესაც გეტყვიან, რომ გათხოვების შემდეგაც „უბინოება წმიდაობაა და ეს მდგომარეობა ქალის ცხოვრების ქართული წესი უნდა იყოს“; არ ვფიქრობთ, რომ ბევრგან საქართველოში გავრცელებული თქმა „ნება მიბოძეთ, დაგისახელოთ, ჩემი მეუღლე“ მიუღებელია და იგი მხოლოდ „პატრიარქალური უფლებების“ გამოხატულებაა (ტ. მარგველაშვილი, 2017. გვ. 132, 133, 141); შეცდომად, მეტიც, ერთგვარ იდეოლოგიად მიგვაჩნია, მაგალითად კოვალევსკის მოსაზრება, რომ ფშავში „მამაკაცის დამოკიდებულება ცოლისადმი გამარჯვებულის დამარცხებულისადმი მოპყრობას ჰგავს“ (იქვე).

სადავო არაა, რომ შენი ეროვნულ-კულტურულის საზიანო იდეოლოგიის გაზიარება ეთნიკური მარკერების უგულბელყოფას იწვევს. აღნიშნული მიდგომა დაღს ასვამს, მტრისთვის, თუ მოყვარე მტრისთვის სასურველად წარმოაჩენს, ქალის/**საოჯახო ცხოვრების მთავარი მონაწილე, მეუღლე-სინდისი** სახეს.

დასკვნა: ა. ქალმა საკუთარი მეობით, თავისთვის დანესებული თვითშეზღუდვით მოახერხა შეენარჩუნებინა „ღირსებიანი „მე“ და დატვირთულიყო ღვთისმშობლის გატოლებულობით; სიცოცხლის მშობელი „შვილ ქალობა“ ღირსება-სინმინდით, მიზნისთვის მებრძოლობით, სახლობის ბურჯობით, შვილთა სასამშობლოოდ ვარგად აღზრდის უზრუნველყოფით უმაღლეს ეთნიკურ-კულტურულ იდეოლოგიაზე გადის¹; ბ. მიუღებელია, იდეოლოგთაგან შირმაში შეფუთული „უკეთესი წესების“ მომარჯვება ქართველი ქალის მიერვე უზრუნველყოფილი, ქრისტიანულ-მართლმადიდებლური რელიგიის მიერაც გატრადიცილებული ცხოვრების შესაცვლელად. აღნიშნულ გზაზე მიუღებელია ჩვენგანაც საკუთარის სხვათა ცხოვრების წეს-ელემენტებით ჩანაცვლება.

ლიტერატურა:

1. მარგველაშვილი, ტ., (2017). კავკასია და ძველი აღმოსავლეთი. ისტორიულ-ეთნოლოგიური ნარკვევი
2. ე. ნიკოლაიშვილი, მოთხრობები გურიის ახლო წარსულიდან. დიალექტური ტექსტების კრებული. 2019გვ. 11
3. სურგულაძე, ირ (2002). მითოსი, კულტი, რიტუალი საქართველოში
4. Ковалевский, М., (1925). Современный обычай и древний закон. Москва. Т. II
5. Putkaradze, T. A., Gitation: ტ. ფუტკარაძე, <https://ortakfikir.com/webstore/160220180726421.pdf>
6. http://putkaradze.blogspot.com/2017/03/blog-post_27.html
7. <https://qtv.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98/%E1%83%A0%E1%83%A9%E1%83%94%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98/11-%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%97%E1%83%AE%E1%83%95%E1%83%90-%E1%83%A5>

1 საჭიროა ეთნოგრაფიულ ტერმინთა მართებული გამოყენება.

[E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%A8%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%94/](https://mybible.ge/gvtis-shvilebi/) დადასტურება 19.07.2021

8. <https://mybible.ge/gvtis-shvilebi/> დადასტურება 19.07.2021
9. <http://martlmadidebloba.ge/mogvatseoba26.html>
10. მემორე რჯული 32:5 <https://mybible.ge/gvtis-shvilebi/> დადასტურება 19.07.2021
11. <http://karibche.ambebi.ge/qristianuli-ckhovreba/religia-da-mecniereba/360-sadac-uflis-sulia-iq-thavisuflebaa.html>
12. <http://feminism-boell.org/index.php/ka/2015/09/20/kalisa-da-kacis-tanascorobis-sakitxi-martlmadidebluri-teologiis-mixedvit>

A WOMAN AS THE FACE OF CULTURAL-SOCIAL AND RELIGIOUS IDENTITY (according to ethnographic materials)

Davit Shavianidze

Associate Professor of Akaki Tsereteli State University and Kutaisi University, Ethnologist

SUMMARY

A woman, mother-woman is the face of cultural-social and religious identity in Georgia, the founder of ethnic-cultural ideology. Created by a woman, this reality has been seriously reinforced by the Christian Orthodox religion.

The analysis of available historical data, ethnological studies and our ethnographic materials on the issue under discussion reveals: **a.** About equality of women and men in Christianity and the mentality of Georgian people, (cf. equality between men and women is reflected in the Georgian language. We also have the terms, such as “mother-man”, “father-man” [For discussion: see T. Putkaradze’s work, <https://ortakfikir.com/webstore/160220180726421.pdf>]), about the gospel-like counsel from a woman, of unblemished (purity of soul and body) services, as well as about the fact that woman is the main figurant of the folk beliefs in Georgian reality; **b.** the code of faith, firmness and justice, imprinted by the Lord in woman, is the provider of femininity carrying the national mission; **c.** For a “Christian” daughter (in addition to religious affiliation, the term also denotes the person living the righteous lifestyle), influenced by the cult of Nana, immaculate motherhood and nursing mission were considered to be “the grace from the Lord.”

In fact, it turns out to be a manifestation of Georgian ethnopsychology, recognized as a traditional-humane way of life (employment of a woman according to age and gender in family activities; decision made voluntarily and following the wishes of Shushanik, Febronia, Sanata) and the cases unacceptable for us (some single cases of condemning widowed woman, who was apparently forced to get remarried to husband’s brother; getting married just following her parents’ wishes; betrothal from the cradle and considering this betrothal to be a mandatory pre-requisite for marriage). **Our attitude:** The reality of the traditional life we described above is today wrapped in an ideological package and recognized as a violation of rights. Despite this, a woman with her dignity and self-restraint did manage and still manage to keep her dignity.

Several rules are also unacceptable for us, which have not been confirmed for a long time, have not become a tradition.

A cultural-social and religious nature of a woman in Georgian reality is a rule of her traditional cultural and general lifestyle identical to one that is established by Christ.

Key words: woman; mother-woman as the face of cultural-social and religious identity in Georgia; ethnic-cultural reality; Christian Orthodox religion; the code of firmness and justice; national mission of femininity; woman’s lifestyle in Georgian reality is identical that established by Christ.